

Arkivnr: 2015/7064-47

Saksbehandlar: Marit Rødseth

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel		01.12.2016
Utval for opplæring og helse		01.12.2016
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		06.12.2016
Fylkesutvalet		08.12.2016
Fylkestinget		13./14.12.2016

Regional planstrategi 2016-2020 - Utviklingsplan for Hordaland - vedtak

Samandrag

Regional planstrategi er ein overordna utviklingsplan for fylket. Planarbeidet er obligatorisk og heimla i Plan- og bygningslova § 7-1 Strategien skal utarbeidast kvart fjerde år av fylkestinget etter valet og vedtakast innan eitt år etter konstituering.

Forslag til regional planstrategi 2016-2020 er utarbeidd i ein omfattande prosess med medverknad frå Hordalandssamfunnet. Høyringsforslaget blei vedtatt av fylkesutvalet 19.mai 2016 og sendt på høyring og offentleg ettersyn 1.06.2016 med frist 15.09.2016.

Strategien har fylgjande langsiktige mål og hovudmål:

Langsiktig mål:

Hordaland skal vera berekraftig, attraktivt og nyskapande

Hordaland skal ha:

- Høg sysselsetjing
- Eit inkluderande samfunn
- Ei klima- og miljøvenleg utvikling
- Samarbeid i ein sterk Vestlandsregion

Det kom inn 34 høyringsfråsegner. I høyringsrapporten som er vedlagt denne saka er innspela samla og kommentert. Det er generelt gode tilbakemeldingar til planprosessen og oppslutning om langsiktige mål og hovudmål samt strategiar. Dei viktigast endringsforslag som ikkje blir tilrådd er omformulering av mål til å understreka at det skal vera attraktivt i heile fylket og satsing på lokalsenter i tillegg til regionsenter. Formuleringa i strategien inneber ei prioritering i perioden av regionsenter som vil gagne heile fylket på sikt. Det er fleire ynskje om presiseringar og utdjujingar av omtalen av utviklingsretning og dei fleste vil bli fylgt opp med endring av teksten.

Forslaget om å begrensa talet på planar og leggja større vekt på gjennomføring får tilslutning og det er fleire konstruktive innspel til det vidare planarbeidet. På den andre sida er det også fremja forslag om to nye planar: Kvalitet i utdanning er eit tema som er viktig, men fylkesrådmannen tilrår at det i første omgang blir gjort ein gjennomgang av status for arbeid for dette tema. Plan for Grøn konkurransekraft er også

interessant, men vil bli viktig del av revisjon av regional næringsplan. Sunnhordlandsplanen blir foreslått oppretthalden, men er eller vil bli erstatta av andre regionale planar og bør utfasast.

Fylkesutvalet har også i ettertid foreslått at regional plan for små vasskraftanlegg likevel blir revidert i denne tingperioden. Fylkesrådmannen vil vera varsam med å tilrå oppstart av revisjon av fleire planar no. Men det er ein fordel om kunnskapsgrunnlaget og metodikken for småkraftplanen og regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar blir handtert parallelt. Fylkesrådmannen tar derfor inn denne planen i strategien, men med oppstart først etter vedtak av andre sentrale arealretta planar.

Høyringsrunden viste også at det er oppslutning om å styrke fylkeskommunens rolle som samfunnsutviklar og regional planlegging som del av dette. Næringsalliansen uttaler at ein ny Vestlandsregion må få meire makt. Regjeringa meiner handlingsrommet i regional planlegging bør utnyttast betre og vil utprøva å knyta fleire virkemiddel til gjennomføring av plan. Fylkesrådmannen er i gang med å utvikla eit styringssystem for overordna strategisk planlegging i form av retningsliner for regional planlegging om prosess, innhald og iverksetjing i fylkeskommunen. Fylkesrådmannen legg nokre premisser for dette arbeidet fram for vedtak i fylkestinget i denne saka. Fylkesrådmannen tilrår eit klårare ansvar også for politiske organ for utarbeiding, oppfølging og rapportering om framdrift av regionale planar. I oversikten over planar er kvar plan knytt til eit utval ut i frå dagens situasjon. Det er opp til fylkestinget om ein vil endre dette.

Forslag til innstilling

1. Hordaland fylkesting vedtar i medhald av plan- og bygningsloven § 7-1 Regional planstrategi 2016-2020 – Utviklingsplan for Hordaland slik som går fram av vedlegg 1 til denne saka.
2. Framdriftsplan og føringar for regional planlegging kan justerast i pakt med vedtak som blir fatta om Vestlandsregionen regionalt og nasjonalt.
3. Fylkesutvalet skal ha årleg melding om framdrift i arbeidet med gjennomføring av Regional planstrategi 2016-2020. Nøkkeltal om utviklingstrekk skal oppdaterast laupande og vera grunnlag for å vurdere status for berekraftig utvikling.
4. Regional planlegging skal vera ein viktig reiskap for regional samfunnsutvikling. Regional planlegging skal vera del av eit overordna styringssystem med felles retningsliner for prosess, innhald og iverksetjing i tråd med gjeldande delegasjonsreglement. Følgjande prinsipp skal leggjast til grunn:
 - Fylkestinget skal vedta to plantypar:
Regionale planar i medhald av plan- og bygningslova
Temaplanar i medhald av sektorlov eller kommunelov
 - Planperioden skal normalt vera 12 år for plan og 4 år for handlingsprogram til plan.
 - Fylkesutvalet skal ha overordna ansvar for planarbeid i fylkeskommunen
 - Planarbeid skal leiast av politiske organ i fylkeskommunen
 - Planarbeid skal ha stor grad av ekstern medverknad og kommunane skal ha brei representasjon i arealretta planar.
 - Planar skal ha ein gjennomgåande felles struktur der mål og handlingsprogram er obligatoriske element.
 - Effektiv iverksetjing av regionale planar skal sikrast gjennom synleg prioritering i interne strategiar, budsjett og rapporteringssystem.
 - Framdrift i arbeidet og iverksetjing skal rapporterast årleg til det utvalet som har fått ansvar for å fylgja iverksetjinga i regional planstrategi.

Fylkesrådmannen får fullmakt til å konkretisera desse overordna føringane og leggja utfyllande retningsliner fram for fylkesutvalet i eiga sak etter vedtak av planstrategien

5. Fylkeskommunen vil i perioden 2016-2020 ha følgjande planar under arbeid. Ansvar for framdrift i

arbeidet er lagt til det utvalet som går fram av tabellen.

Namn	Ny	Revisjon	Utval
MÅL: Høg sysselsetjing			
Regional næringsplan		X	Fylkesutvalet
Regional plan for kompetanse og arbeidskraft	X		Fylkesutvalet
MÅL: Klima- og miljøvenleg utvikling			
Regional transportplan		X	Miljø og samferdsel
Regional plan for godshamn i Bergensområdet	X		Miljø og samferdsel
Regional klima- og energiplan		X	Fylkesutvalet
Regional plan for vassregion Hordaland		X	Fylkesutvalet
Regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar	X		Kultur, idrett og regional utvikling
Regional plan for kraftutbygging		X	Kultur, idrett og regional utvikling
Regional plan for Hardangervidda		X	Fylkesutvalet
Regional plan for areal og transport i Bergensområdet	X		Fylkesutvalet
Regional kystzoneplan for Sunnhordland og ytre Hardanger	X		Fylkesutvalet

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg: Utviklingsplan for Hordaland – Regional planstrategi 2016-2020
 Høyringsrapport – regional planstrategi 2016-2020

Fylkesrådmannen, 30.09.2016

1. Bakgrunn

Høyringsforslag for regional planstrategi blei vedtatt av fylkesutvalet 19.mai 2016 og sendt på høyring med frist 15.september 2016. Høyringsforslaget er revidert som fylgje av høyringsinnspel. Regional planstrategi 2016-2020 - Utviklingsplan for Hordaland blir no lagt fram for fylkestinget for endeleg vedtak. Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal godkjenna strategien.

Regional planstrategi er ein overordna utviklingsplan for fylket. Planarbeidet er obligatorisk og heimla i Plan- og bygningslova § 7-1. Strategien skal utarbeidast kvart fjerde år av fylkestinget etter valet og vedtakast innan eitt år etter konstituering.

Hordaland fylkeskommunen har ei sentral leiarrolle i samfunnsutviklinga i fylket. Regional planlegging er ein reiskap for å fylla den rolla. I forslag til Regional planstrategi 2016 -2020 stakar fylkestinget ut kursen for Hordaland dei næraste åra. Strategien byggjer på ei mobilisering av sentrale samfunnsaktørar i Hordaland; stat, kommune, verksemdar og organisasjonar gjennom ulike møteplassar og samråd. I denne planstrategien er det lagt vekt på å utvikle felles mål. Ved å sameinast om utfordringar, mål og strategiar vil Hordaland kunne oppnå større resultat gjennom synergieffektar og betre ressursutnytting.

Fylkeskommunen, statlege organ og kommunar skal leggje den regionale planstrategien til grunn for det vidare planarbeidet i regionen. Såleis blir planstrategien ein felles plan for utvikling av Hordalandssamfunnet.

Hordaland fylkeskommune har utarbeidd følgjande grunnlagsdokument for arbeidet med strategien:

- Utfordringar for Hordaland - samling av innspel til strategiprosessen
- Utviklingstrekk i Hordaland - AUD-rapport nr. 2 -16
- Folkehelsa i Hordaland 2015 - ei kunnskapsoversikt

Alle dokumenta er tilgjengeleg her: www.hordaland.no/regionalplanstrategi

Organisering og medverknad

Strategien er utarbeidd i samarbeid med viktige samfunnsaktørar i fylket. Arbeidet har vore organisert slik:

Styringsgruppe har vore fylkesutvalet. Styringsgruppa starta opp arbeidet i november 2015 og vedtok høyringsforslaget 19.mai 2016.

Samrådsgruppe blei oppretta av fylkesutvalet ved oppstart. Gruppa var samansett slik:

- Anne Gine Hestetun, fylkesordførar, leiar
- Mona Røsvik Strømme, medlem og gruppeleiar fylkesutvalet
- Emil Gadolin, leiar utval for opplæring og helse
- Beate Husa, leiar utval for kultur, idrett og regional utvikling
- Nils Bjørke, leiar utval for miljø og samferdsel
- Rune Fjeld, assisterande fylkesmann, Fylkesmannen i Hordaland
- Odd Harald Hovland, ordførar Bømlo kommune, representant for Sunnhordland
- Karstein Totland, ordførar Masfjorden kommune, representant for Nordhordland
- Jostein Ljones, ordførar Kvam kommune, representant for Hardanger
- Børge Haugetun, ordførar Øygarden kommune, representant for kommunane i Vest
- Atle Kvåle, ordførar Fusa kommune, representant for kommunane rundt Bergen
- Harald Schjelderup, byrådsleiar i Bergen, representant for Bergen kommune

Strategien er utvikla i eit breitt samarbeid som i tid har strekt seg frå september 2015 til april 2016. Ungdommens fylkesting i Hordaland har gjennomført ei spørjeundersøking med ein digital framtidswerkstad som har vore eit sentralt innspel til planarbeidet.

Medverknad frå kommunane er vektlagt i prosessen heilt frå førebuingsarbeidet. Medverknaden har vore både administrativ og politisk. Kunnskapsgrunnlag og utfordringsdokument er formidla til kommunane med sikte på samordning i høve til kommunale planstrategiar. Fylkeskommunen har sendt eige brev om synspunkt frå fylkeskommunen til kommunale planstrategiar. Kommunane har vore prioritert både i samrådsgruppa og i høve til utvida samråd i fylkestinget. Grunnlaget for stor grad av felles oppfatningar og felles mål for Hordaland bør derfor vera lagt.

For nærare informasjon om prosessen vert det vist til sak i fylkesutvalet 19.mai 2016 og til innleiinga til planstrategien.

Arbeidet med å utvikla ein verksemdstrategi for fylkeskommunen har gått parallelt med planstrategiarbeidet. Verksemdstrategien er eit viktig bidrag inn i regional planstrategi og denne vil, når regional planstrategi er vedtatt, bli justert dersom det er naudsynt.

2. Resultat av høyringa med tilrådingar

Høyringsforslaget blei vedtatt av fylkesutvalet 19.mai 2016 og sendt på høyring og offentleg ettersyn 1.06.2016 med frist 15.09.2016. Høyringsforslaget blei også lagt ut på nettsidene til fylkeskommunen kor det blei oppmoda til innspel.

Det kom inn 34 fråsegner 15 frå kommunale organ, 12 frå statlege organ og 7 frå organisasjonar og verksemdar.

Det generelle inntrykket frå høyringsrunden er oppslutning om fylkeskommunens ambisjonar om å vera ein pådrivar for utvikling av fylket i samspel med Hordalandssamfunnet. Prosessen som førte fram til strategiforslaget blir karakterisert som god og organiseringa i ei samrådsgruppa fungerte veldig bra. Fleire ytrar ynskje om å bidra aktivt i gjennomføringa av strategien.

Omtalen av utviklingstrekk og utfordringar har fått god tilbakemelding. Samsvaret med kommunane og næringslivet sin oppfatning er god. Folkehelseperspektivet som grunnleggjande for utvikling av strategien får positiv tilbakemelding. Folketalsprognosane er det ulik oppfatning om, og Bergen kommune viser til særleg stort sprik.

Sjølve framstillinga og forma på strategien får også god tilbakemelding.

I det fylgjande vil innspela til kvart kapittel i strategien omtalast og kommenterast forløpande.

Kap 1. Langsiktig mål for Hordaland - høyringsresultat

Langsiktig mål:

Hordaland skal vera berekraftig, attraktivt og nyskapande

Hovudmål :

Hordaland skal ha:

- Høg sysselsetjing
- Eit inkluderande samfunn
- Ei klima- og miljøvenleg utvikling
- Samarbeid i ein sterk Vestlandsregion

Høyringsresultat:

Ei rekke høyringsorgan stiller seg positiv til både langsiktig mål og hovudmål for fireårsperioden. Det er godt samsvar med kommunane sine hovudmål. Måla er gode og inspirerande.

Kommunane Austrheim, Masfjorden og Kvam ynskjer å få fram at det i hovudmålet bør presiserast at det er attraktivt å bu, arbeida og leva i heile fylket. Formuleringa heile fylket kan tolkast om ein ynskjer å tilretteleggja for vekst i heile fylket noko som kan stå i motstrid til å unngå bilbasert utvikling og styrking av sentrumsfunksjonane. Regional plan for attraktive senter legg til rette for desentralisert senterstruktur som vil styrka utviklinga i heile fylket. Det blir ikkje tilrådd å endre formuleringa.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon påpeikar at universell utforming må leggjast inn som grunnleggjande prinsipp. Krav til universell utforming fylgjer i dag nasjonalt regelverk. I planstrategien er dette særleg vektlagt i samband med offentlege rom og bygningar i sentrum av regionsenter. Dette er ei bevisst prioritering for å satsa koordinert og målretta i dei viktigaste sentrumsområda. Det forhindrar ikkje at universell utforming må liggja til grunn i all planlegging og utbygging. Det samsvarar også med folkehelseperspektivet og eit inkluderande samfunn.

Forum for natur og friluftsliv meiner folkehelseperspektivet må framhevast som eit eige hovudmål. Folkehelseperspektivet er lagt til grunn for planstrategien og gjennomsyrrer strategiar, utviklingsretning og planarbeid. Folkehelse grip inn i alle samfunnsområde og er tent med å vera integrert i hovudmål og strategiar slik som i forslaget.

Forum for natur og friluftsliv ynskjer ein klårare definisjon av omgrepet berekraftig utvikling. I sitt innspel er det lagt vekt på ein definisjon utarbeidd av organisasjonen «Det naturlege steget» inspirert av svenske konkretiseringar. Strategien inneheld ei kort utdjuing av omgrepet med særleg vekt på balansen mellom ulike samfunnsområde. Ytterlegare avgrensing er interessant, men ligg utanfor kapasiteten til planarbeidet i denne omgang. Rapporten om utviklingstrekk er bygd opp rundt berekraftomgrepet og neste utgåve av denne kan drøfte omgrepet meir utfyllande.

Kap 2. Hovudmål med strategiar, utviklingsretning og planbehov

2.1 Høg sysselsetjing

Strategiar:

1. Auke nyetablering og framtidretta verdiskaping i næringslivet
2. Betre samhandlinga innan utdanningssektoren og mellom utdanningssektoren og regionalt arbeidsliv
3. Auke forskning som verktøy for marknadsretta innovasjonar i arbeids- og næringsliv

Utfordringar og utviklingsretning

- Utnytta kompetansen i oljesektoren
- Ta i bruk ny teknologi
- Grøn konkurransekraft
- Miljøvenleg transport

- Betra samspelet innan utdanningssektoren og mellom utdanning og arbeidsliv
- Frå ressursøkonomi til kunnskapsøkonomi
- Marknadsretta forskning

Regionale planar og sektorplanar – nye, revisjon og vidareføring

- Revisjon av regional næringsplan
- Regional plan for utdanning og arbeidskraft
- Revisjon av forskingsstrategi for Hordaland

Høyringsinnspel:

Det er stor oppslutning om at tema sysselsetjing er viktig i fire års perioden og at revisjon av regional næringsplan bør prioriterast. Fleire påpeikar at dette må handle om å skape lønnsame arbeidsplassar i privat sektor. Men offentlege kompetansearbeidsplassar blir også nemnt. Dette blir fylgt opp i endring av strategien.

Arbeidsplassen som integreringsarena for flyktningar blir framheva av fleire og det er trong for å synleggjera dette i strategien.

Det blir peikt på trongen for å spesifisera bestemte næringar som viktige, som framtidsretta og som miljøvenlege; døme er reiseliv, kultur, marin og maritim sektor, energi og mineralnæring. Det grøne skiftet bør konkretiserast er eit anna innspel. Dette er spørsmål som må handterast i regional næringsplan innafor den overordna langsiktige måla og strategiane i planstrategien. Det krev eit meir omfattande analysearbeid enn det som kan gjennomførast i denne omgang.

Plan for kompetanse og arbeidskraft blir framheva som viktig av fleire høyringspartar mellom anna Helse Vest.

Kap 2.2 Eit inkluderande samfunn

Strategiar:

1. Betre trivsel og kvalitet i grunnskule og vidaregåande skule for å auke gjennomføringa
2. Styrke inkludering gjennom frivillige organisasjonar i nærmiljø
3. Utvikle meir attraktive og funksjonelle regionale senter

Utfordringar og utviklingsretning

- Aktive hordalendingar
- Gjennomført vidaregåande opplæring
- Meir kontakt og betre nettverk
- Utvikle møteplassar i lokalmiljø

Regionale planar og sektorplanar - nye, revisjon og vidareføring

- Prosjekt og tiltak for kvalitet i oppvekst
- Handlingsplan for inkludering, likestilling og likeverd
- Gjennomføring av regional plan for folkehelse
- Gjennomføring av regional plan for kultur
- Gjennomføring av regional plan for attraktive senter

Høyringsinnspel:

Høyringa viser at det er viktig å ha fokus på kvalitet i utdanninga. Fjell kommune meiner dette feltet krev ein eigen plan og etterlyser dette. Det er eit tydeleg behov for å styrke den samla innsatsen på dette feltet. Samstundes er det trong for å kartlegge meir kva som er status for kvalitetsarbeidet og oppsumera det arbeidet som alt er i gang. Strategiperioden kan nyttast til eit forprosjekt som kan munne ut konklusjonar på kva som er dei rette grepa vidare også med omsyn til plan.

Fleire høyringsorgan sluttar seg til at det er fokus på frivillige organisasjonar og nærmiljø når det gjeld å byggje eit inkluderande samfunn. Men det blir også frå nokre etterlyst satsing på profesjonelle kulturarbeidarar. Dette er ei prioritering som er gjort i strategien for å understreka sivilsamfunnets rolle, men i praksis kan samarbeid mellom profesjonelle og frivillige organisasjonar vera ei god løysing.

Sysselsetjing og arbeid blir trekt fram som ein føresetnad for inkludering. Dette blir handtert også under sysselsetjingskapittelet og vil bli framheva sterkare.

Fleire er kritisk til at strategien har fokus på regionsenter og ynskjer lokalsenter nemnt. Sentralisering er ein ulempe for mange distriktskommunar blir det framheva. Dette har også vore ei bevisst prioritering for ei koordinert ressursutnytting. Det forhindrar ikkje at kommunar har fokus på andre senter, men den felles satsinga strategiperioden vil gjelda regionsenter og formuleringa blir oppretthalden.

Nærturområde blir påpeikt som svært godt inkluderingsiltak og betydningen av grøntstruktur bør framhevast sterkare. Gode senter vil måtta ta omsyn til grøntstruktur og nærturområde. Dette vil bli understreka i strategien.

Kollektivtransport, sykkel og gange som ledd i senterutvikling bør understrekast sterkare blir det uttalt. Dette vil bli framheva i strategien.

Kap 2.3 Klima- og miljøvenleg utvikling

Strategiar:

1. Redusera klimagassutslepp og anna luftforureining frå transportsektoren og energiforsyning i bygningar
2. Styrke samordning av areal- og transportplanlegging i Bergensområdet
3. Tydelegare planstyrt og meir langsiktig og balansert forvaltning av areal, natur- og kulturminneressursar

Utfordringar og utviklingsretning

- Mindre klimagassutslepp og luftforureining

- Redusera transportbehovet
- Styrke konkurransekrafta til miljøvenlege transportformer
- Oppretthalde høgt biologisk mangfald
- Vern om regionale og nasjonale landskap og kulturmiljø
- Styrka jordvern
- Sikring av regionale friluftsområde
- Planstyrt areal- og naturressursforvaltning

Regionale planar og sektorplanar – nye, revisjon og vidareføring

- Revisjon av regional klima- og energiplan
- Vedtak av regional plan for areal og transport i Bergensområdet
- Ny regional plan for knutepunkt for godshamn
- Revisjon av regional transportplan
- Ny regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar
- Revisjon av regional plan for Hardangervidda
- Revisjon av regional plan for vassregion Hordaland

Høyringsinnspel:

Tema klima- og miljøvenleg utvikling er det mange høyringsorgan som har innspel til og dei fleste gir sin tilslutning til mål og planane som er foreslått.

Forum for natur og miljø foreslår at tema byter namn til berekraftig samfunn som spelar på lag med naturen. Berekraftomgrepet er vidt og derfor berre nytta i samband med langsiktig mål og heilskapleg planlegging. Dette tema er spissa mot dei viktigaste utfordringane innan klima- og miljø og overskrifta blir oppretthalden.

Klimautfordringa er nemnt i fleire samanhengar. Det blir etterlyst oppdatert status for utslepp og konkrete mål for reduksjon. Dette vil vera innspel til revisjon av klimaplanen.

Tema samfunnstryggleik og beredskap blir etterlyst av fleire kommunar. Tema er relevant for alt planarbeid og strategien vil understreka dette som eit premiss for all planlegging.

Vedtak av regional areal- og transportplan for Bergensområdet blir etterlyst. På grunn av skifte av fylkesting og kommunestyre vil dette arbeidet ta noko lengre tid enn planlagt og slutthandsaming er no stipulert til juni 2017.

Mange av innspela kan adresserast til regional transportplan der arbeidet alt er starta. Døme på dette er konkretisering av nullvekstområdet for personbiltransport, høgare ambisjonsnivå for redusert biltransport, større vekt på sykkel og gange, meir vekt på sjøtransport og hamner, satsing på utvikling langs jernbanen Bergen-Voss, bruk av intelligente transportsystem (ITS) basert på datateknologi. Innspela vil bli innarbeidd i planstrategien, men må konkretiserast i transportplanen.

Regional plan for godshamn avventar regjeringa sitt vedtak i samband med KVV for logistikk-knutepunkt. Fjell og Sund kommunar meiner planen ikkje er naudsynt dersom tema er lokalisering. Det er fortsatt grunn til å venta på regjeringa sin konklusjon, og deretter ta stilling til om planarbeidet skal fortsetja som den regionale planen som alt er starta.

Ny regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar får brei oppslutning. Det blir uttalt at planen bør omhandla både land og sjøareal. Behovet for sjøvern blir påpeikt av fiskarlaget. Meland kommune meiner planen berre bør omfatta kulturminne som er fylkeskommunens ansvarsområde. Regionale planar skal sjå forhold i heilskap, vera samordnande og omfatta fleire forvaltningsnivå. Det er ikkje aktuelt å snevra planarbeidet inn til berre å omfatta kulturminne.

Forum for natur og miljø foreslår ein eigen plan for grøn konkurransekraft. Miljømål skal i prinsippet integrerast i alle sektorar si verksemd. Det blir derfor viktig å formidla satsinga på grøn konkurransekraft inn mot revisjon av regional næringsplan.

Kap 2.4 Samarbeid i ein sterk Vestlandsregion

Strategiar:

1. Utvikle ein framtidsretta folkevald region
2. Styrke gjennomslagskraft i Europa
3. Styrke regionale transportsamband og digital infrastruktur

Utfordringar og utviklingsretning

- Reform som styrker Vestlandet
- Fremja felles interesser
- Internasjonal samhandling gjennom regionane
- Gode regionale transportsamband
- Moderne digital infrastruktur

Regionale planar og sektorplanar – nye, revisjon og vidareføring

- Nytt pilotprosjekt om Vestlandsregion
- Felles strategiar
- Analyse av behovet for digital infrastruktur på Vestlandet

Høyringsinnspel:

Fleire høyringsorgan har uttalt seg positivt til satsinga på samarbeid i ein Vestlandsregion. Utviklinga går fort og tema må oppdaterast. Kommunane ber om å bli trekt inn i arbeidet. Kultur, samferdsel og digital infrastruktur og næringsutvikling blir støtta som viktige fokusområde.

Frå Næringsalliansen blir det spesielt framheva at ein Vestlandsregion må få meir makt enn dagens fylkeskommunar. Øygarden kommune påpeikar ein interesse motsetnad mellom kommune og fylkeskommune og ber om at nærleiksprinsippet må definerast nærare. Dette vil bli fylgt opp.

Kap 3 Regional planlegging 2016-2020

Kapittelet inneheld ei kort orientering om regional planlegging, gir nokre overordna føringar for plansystemet i fylkeskommunen og skisserer moglege retningslinjer for regional planlegging. Til slutt blir det gitt eit oversyn over dei regionale planane som det skal arbeidast med i perioden.

Høyringsinnspel:

Fleire høyringsorgan stør intensjonen om å ikkje starta mange nye planar og slå saman planar. Auka vekt på gjennomføring får tilslutning. Kommune- og regionreform blir også nemnt som grunngeving.

Fleire viser interesse for å delta i vidare planarbeid. Det blir påpeikt frå kommunane at ein ynskjer eit reelt samarbeid, ikkje berre samråd. Det vil i planstrategien bli lagt stor vekt på kommunane som samarbeidspart i planprosessane. Det må derfor skreddarsyast samarbeidsorgan for kvar plan som gjer at dei som blir råka får ein relevant posisjon i planprosessen. For arealretta planar er det særleg viktig med omfattande samarbeid med kommunane.

På den andre sida vil det kunne vera ulike interesser i eit spørsmål når ein ser det frå kommunalt nivå og regionalt. Det er uttalt frå regjeringa at fylkeskommunen må ha ei sterkare rolle i overordna arealplanlegging for å løysa dei utfordringane ein står framfor. Skal fylkeskommunen klara å oppfylle desse krava må planprosessar og plangjennomføring byggja på ein aksept av denne rolla. Gjennom regional planlegging kan ein oppnå meir effektive og føreseielege planprosessar på kommunalt nivå, noko alle er tent med.

Fleire ber om at regional planstrategi ligg føre når arbeidet med den kommunale planstrategien startar opp. Kommunal og regional planstrategi er i utgangspunktet parallelle prosessar i tid. Men det er føremålstenleg å starte arbeidet med utviklingstrekk og folkehelsestatus så tidleg at det kan leggast fram alt ved konstituering av fylkestinget og formidlast til kommunane. Arbeidet med utfordringar kan og liggja i forkant. Sjølv planstrategien bør koma så tidleg som råd og vil ofte vera i forkant av kommunane sidan det er krav om høyring av regional planstrategi. Men strategien må eigast av det nyvalde fylkestinget. Uansett vil eit godt samspel med kommunane vera naudsynt og skjer også i form av ei rekkje andre tiltak.

Nokre høyringsorgan stiller spørsmål ved at ein regional plan kan overstyra ein annan til dømes regional plan for attraktive senter og skulebruksplanen. I planstrategien vil det bli nærare forklart korleis planar påverkar kvarandre. Ein regional plan etter plan- og bygningslova vil vera overordna ein temaplan.

3. Fylkesrådmannens vurderingar

Regional planlegging og regionreforma

I regjeringa si stortingsmelding 22 (2015-2016) om Nye folkevalde regionar – roller, struktur og oppgåver blir regional planlegging peikt på som eit svært sentralt ansvarsområde for fylkeskommunen. Det blir uttalt at fylkeskommunen i dag ikkje utnyttar dette verkemiddelet fullt ut. Det er særleg trong for å styrke fylkeskommunens rolle innan arealplanlegging. Regjeringa vil vurdere utviklingsavtalar som eit eigna verkemiddel for å betra gjennomføringa av planane. Stortingmeldinga uttrykker at det er trong for å styrke lovverket på dette området. Ei slik styrking vil vera påverka av om fylkeskommunane nyttar dagens handlingsrom godt og om fylkeskommunane vil få eit utvida ansvar som fylgje av større geografisk nedslagsområde. Fylkesrådmannen meiner ein fylgje av den nasjonale politikken på dette området er å leggja auka vekt på regional planlegging også i Hordaland.

Endringar i strategien som fylgje av høyringa

Som det går fram av gjennomgangen over er det tilrådd nokre endringar i planstrategien. Ingen av endringane omfattar langsiktige mål, hovudmål eller strategiar. Justeringane gjeld først og fremst omtalen av utviklingsretning og presisering og utdjuping av denne. I tillegg må det gjerast nokre endringar i forslag til planoppgåver som fylgje av innspel frå fylkesutvalet, endra framdriftsplan og tilhøvet til regionreforma. Dette vil bli nærare omtalt under forslag til planoppgåver. Nokre innspel som gjeld plansystemet blir klårgjort i del 4 om styringssystem i denne saka.

Vestlandsregionen og planoppgåvene

Eit spørsmål som har kome fram er tilhøvet til regionprosessen og om det er rett å starta planarbeid no som ikkje kan avsluttast før 2020 eller som kan ha nytte av eit tettare samarbeid med nabofylke for å arbeida mot felles mål. Spørsmålet om regionreform vil bli handsama i fylkestinga samtidig med planstrategi. Frå sentralt hald vil spørsmålet handsamast våren 2017. Først då blir det klårt kva fylke som kan bli slått saman. Dette kan påverka både oppstart og revisjon av planar. Løysinga på dette kan vera at ein reviderer

framdrifta og geografisk omfang av planar i planstrategien etter at regionreforma blir vedtatt. Dette kan gjerast i samband med årleg melding om iverksetjing av planstrategien til fylkesutvalet. Det må også vurderast ved oppstart av kvart planarbeid. Det er derfor ikkje no gjort endringar i planstrategien på bakgrunn av framtidig etableringa av ein vestlandsregion.

Regional plan for små vasskraftanlegg - revisjon

Fylkesutvalet har i sak 178/16 bedt om revisjon av planen for små vasskraftanlegg. Denne revisjonen var ikkje foreslått i høyringsforslaget. Revisjonsbehovet for tema vindkraft er påpeika i fylkestinget i samband med vedtak av klimaplanen i juni 2014.

I strategiforslaget er det foreslått ein regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar som omfattar både sjø og landareal. Desse to planane byggjer på det same kunnskapsgrunnlaget om arealverdiar og det er ein fordel om desse planane blir utarbeidd parallelt. Arbeidet med å styrke og formidle kunnskapsgrunnlaget kan starte raskt og koma i forkant av sjølve planarbeidet. Sjølve planarbeidet bør koma etter slutthandsaming av regional plan for areal og transport i Bergensområdet og regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger. Planen bør omhandla både ein revisjon av småkraftplanen og vindkraftplanen og andre relevante energikjelder, samt kraftleidningar og nettutbygging.

Planoppgåver 2016-2020

Det er oppslutning om å begrensa talet på planar og leggja større vekt på gjennomføring. Oversynet over planar er justert i høve til oppdatert framdrift. I strategiperioden vil det bli arbeidd med fylgjande regionale planar i medhald av plan- og bygningslova.

Namn	Ny	Revisjon	Utval	Organisasjon	Merknad
Regional næringsplan		X	FUV	Regional	
Regional plan for kompetanse og arbeidskraft	X		FUV	Regional/Opplæring	Planprogram vedtatt og planarbeid i gang
Regional transportplan		X	MISA	Samferdsel	Planprogram vedtatt og planarbeid i gang
Regional plan for godshamn i Bergensområdet	X		MISA	Samferdsel	Planprogram vedtatt – ventar på regjeringa si handsaming av KVVU
Regional klima- og energiplan		X	FUV	Regional	
Regional plan for vassregion Hordaland		X	FUV	Regional	Statleg pålagt revisjon
Regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar	X		KIRU	Regional	Vedtatt i førre strategi.
Regional plan for kraftutbygging		X	KIRU	Regional	
Regional plan for Hardangervidda		X	FUV	Regional	Tilrådd oppstart i alle fylke, enkel revisjon
Regional plan for areal og transport i Bergensområdet	X		FUV	Regional	Forventa vedtak vår 2017
Regional kystsoneplan for Sunnhordland og	X		FUV	Regional	Forventa vedtak vår 2017

ytre Hardanger					
----------------	--	--	--	--	--

I tillegg til desse planane kjem temaplanar som skal utarbeidast i tråd med oversikt i Regional planstrategi.

4. Styringssystem og retningslinjer for regional planlegging

Behovet for å styrke regional planlegging kjem fram i ulike nasjonale vedtak mellom anna i samband med vurdering av fylkeskommunens rolle i regionreforma. Men også i interne rapportar i tilknytning til arbeidet med Førebudd på framtida, oppgåvegjennomgang og i internt strategiarbeidet kjem det fram trong for å styrke regional planlegging som ledd i å ta ei meir aktiv rolle i samfunnsutviklingsarbeidet. Eit styringssystem for strategisk planlegging skal omfatta retningslinjer for regional planlegging som sikrar kvalitet og effektivitet. Fylkesrådmannen har derfor sett nærare på forhold ved prosessar, innhald og iverksetjing som kan medverke til å utvikle eit meir tenleg planleggssystemet. Nokre delar av eit slikt styringssystem er knytt til politiske organ og politiske føringar. I denne saka blir det gjort nokre overordna vurderingar i høve til desse retningslinjene som krev politisk tilslutning.

4.1 Plantypar og plansystem

Hordaland fylkeskommune er regional planmyndigheit. Fylkestinget er planmynde og kan delegere delar av arbeidet til andre politiske organ i fylkeskommunen, men ikkje vedtak av planstrategi, regional plan og temaplan. Styringssystemet byggjer på gjeldande delegasjonsreglement vedtatt av fylkestinget. Fylkestinget vil handsame nytt delegasjonsreglement i same ting som regional planstrategi. Nokre vurderingar i denne saka kan bli påverka av fylkestingets vedtak.

Omgrepet plan nyttast i mange samanhengar. Det er behov for å klargjera ulike plantypar som del av det politiske styringssystemet.

Regional planstrategi

Regional planstrategi er ein obligatorisk plan heima i plan- og bygningslova § 7-1 og skal vedtas av fylkestinget kvart fjerde år. Strategien er ein overordna plan som alle andre planar som vedtas av fylkestinget skal leggja til grunn. Planarbeidet startar så snart som råd etter fylkestinget er konstituert og det ligg føre nasjonale forventingar til planlegginga. Strategien peikar ut dei viktigast utfordringane og vel ut hovudmål og strategiar for dei næraste fire åra. Planstrategien fastset kva planar som skal gjelda i perioden og kva planar som skal utarbeidast eller reviderast. Planstrategien fastset kva politisk utval som skal ha ansvar for oppfølging av kvar plan og kva administrativ eining som skal fylgja opp planlegginga og gjennomføringa og rapportera til politisk organ.

Planstrategien kan reviderast i planperioden dersom det er trong for det, men skal som hovudregel gjelda for heile perioden. Nytt planarbeid som ikkje er i samsvar med planstrategien må startas opp av fylkestinget. Rapport om utviklingstrekk skal reviderast løpande. Oppdatert grunnlagsrapport om utviklingstrekk og rapport om folkehelse skal leggjast fram for fylkestinget ved oppstart av revisjonsarbeid snarast råd etter konstituering. Rapport om gjennomføring av regional planstrategi skal leggjast fram for fylkesutvalet som melding kvart år og innarbeidast i årsmelding.

Fylkesrådmannen definerer to plantypar som del av styringssystemet der det er fylkestinget som har mynde til vedtak.

1. Regionale planar

Regionale planar kan utarbeidast for viktige tema for regional utvikling som vedkjem fleire forvaltningsnivå og som hovudregel fleire sektorar. Regionale planar er heimla i Plan- og bygningslova § 8-1 til 8-5 og utarbeidast slik det er fastsett i Regional planstrategi.

2. Temaplanar

Temaplanar er heimla i kommunelov eller sektorlov/-føresegn og utarbeidast i samsvar med Regional planstrategi eller regional plan innafor tema. Temaplanar utarbeidast for viktige felt der fylkeskommunen som tenesteproducent eller samfunnsutviklar har stor påverknad ut mot samfunnet.

Fylkesrådmannen tilrår at desse planane som hovudregel har ein planperiode på tolv år. Spørsmål om trong for revisjon, forlenging eller utfasing vil bli vurdert kvart fjerde år i regional planstrategi. Handlingsprogram til planane skal som hovudregel reviderast kart fjerde år.

Plansystem

Regional planstrategi inneheld mål som skal leggjast til grunn for nye planar, revisjon av planar og revisjon av handlingsprogram. Regionale planar etter plan- og bygningslova er skal leggjast til grunn for temaplanar. Relevante sektorovergripande planar skal leggjast til grunn for andre planar. Temaplanar skal vera forankra i regional planstrategi eller regional plan. Nye planar gjeld framfor eldre planar ved motstrid.

4.2 Planroller , planoppgåver og ansvar i politiske organ

Regional planlegging skal forankrast i demokratiske organ på regionalt nivå.

Delegasjonsreglane blir oppfatta å utløyse fylgjande oppgåver for dei ulike utvala:

Fylkestinget

- Vedta regional planstrategi, regionale planar og temaplanar
- Vedta planprogram/oppstart av planar som ikkje er vedtatt i regional planstrategi
- Drøfte planarbeid undervegs ved behov
- Oppnemne saksordførar
- Vedta budsjett og årsmelding med iverksetjing av planar

Fylkesutvalet

- Ha overordna planansvar for samordning, koordinering og innhald
- Utarbeide/styre og gje innstilling om og fylgja opp regional planstrategi -
- Utarbeide/styre og fylgja opp sektorovergripande planar og planar innan tematisk ansvarsområde
- Vedta årleg rapport om gjennomføring av regional planstrategi
- Vedta høringsforlag for planprogram og endeleg planprogram
- Vedta høringsforslag og gje innstilling om vedtak av regional plan
- Vedta revidert handlingsprogram for regional plan
- Vedta oppstart av temaplan innan ansvarsområdet
- Vedta høringsforslag og gje innstilling om endeleg vedtak av temaplan
- Vedta revidert handlingsprogram for temaplan
- Oppnemne representantar til planarbeid

Fagutval

Fagutvala kan ha opne høyringar om planar under arbeid.

- Gje innstilling om vedtak av planprogram innan sitt ansvarsområde
- Utarbeide/styre og fylgja opp regionale planar innanfor sitt ansvarsområde
- Vedta årleg rapport om gjennomføring
- Vedta oppstart av temaplan innafor eige ansvarsområde
- Gje innstilling om høringsforslag og endeleg plan innafor eige ansvarsområde
- Gje innstilling om revidert handlingsprogram innafor eige ansvarsområde.
- Vedta fråsegn om regionale interesser i kommunale planar innafor sitt fagansvar

- Kultur, idrett og regional utvikling har ansvar for å ivareta regionale planar i kommunale arealplanar.

Saksordførar

Saksordførar kan oppnemnast for planarbeid etter behov. Saksordførar opprettast på initiativ frå fylkesutvalet i samband med oppstart. Fylkestinget oppnemner saksordførar. Saksordførar bør koma frå utvalet som er ansvarleg for planarbeidet og fylgja planen gjennom heile prosessen også ved handsaming i fylkesutvalet og fylkestinget. Planar som har arbeidsutval leia politisk treng normalt ikkje saksordførar. Saksordførar har samordningsansvar.

4.3 Organisering

Organisering og meverknad er påverka av balansen mellom behovet for brei medverknad og god forankring og krav til effektiv og rask planprosess. Tidleg medverknad er ein føresetnad for godt resultat. God forankring påverkar iverksetjing og kan normalt spare ressursar i gjennomføringsfasen.

Framdrift og planfasar

Planarbeid i Hordaland fylkeskommune er inndelt i fire hovudfasar:

1. Oppstart fram til vedtak av oppstart/planprogram i fylkesutvalet
2. Planlegging fram til vedtak av høyringsforslag i fylkesutvalet
3. Høyrings og vedtaksfase fram til vedtak av plan i fylkestinget
4. Iverksetjingsfase fram til vedtak om utfasing i fylkestinget

Framdriftsplan for planarbeidet skal vera realistisk og konsentrert og blir fastsett i oppstartsak eller planprogram tilpassa den einkilde plan. For regionale planar bør program og planfase planleggjast innafor maksimum 3 år. Programfase(1) og planfase(2 og 3) bør planleggjast innafor same fylkestingsperiode eller i kvar sin fylkestingsperiode. For temaplanar bør oppstart (1) og planfase(2 og 3) planleggjast innafor maksimalt 2 år og innafor ein fylkestingsperiode.

Normal tidsbruk for planlegging og høyringsfase (Fase 2 og 3) (etter at oppstartvedtak/planprogram) bør planleggjast innafor desse intervalla:

Regional plan	1-2 år
Temaplan	½ -1 år

Organisering

Kvar plan er unik og organiseringa må vera i samsvar med føremålet med planarbeidet. Det er likevel ynskjeleg å ha desse generelle prinsippa

- Klår organisering med mandat som utformast i oppstart/planprogram.
- Enkel organisering og bruk av eksisterande organ dersom mogeleg.
- Felles omgrepsbruk mellom planar

Revisjon av plan kan organiserast enklare enn for første generasjons plan. Oppstartfase kan ha enklare organisering enn planfase. Planar som ikkje er heima i plan- og bygningslova kan ha enklare organisering.

Arbeidsutval

Samansetjing:

Obligatorisk: Politiske representantar frå fylkeskommunen; fagutval, oppnemnde av fylkesutvalet og saksordfarar

Andre: Etter behov og tilpassa planarbeidet

Opgåver:

Sikre politisk eigarskap og forankring av planarbeid ved å:

- Fylgje framdrifta av planarbeidet i tråd med planprogram/oppstartvedtak
- Drøfte viktige tilpassingar av planprogrammet og vegval i planarbeidet
- Drøfte utkast og gje innspel til vidare innstilling for formell handsaming i politiske beslutningsorgan i fylkeskommunen
- Informere om arbeidet i relevante organ og delta i medverknadsarrangement

Samrådsgruppe

Samansetjing:

Obligatorisk: Representantar for fylkeskommunen politisk eller administrativt

Representantar for dei mest relevante eksterne organ og verksemder i Hordaland

Opgåver:

Sikre god medverknad og dialog ved å:

- Koma med innspel og synspunkt til administrativ prosjektleiing
- Drøfte utkast som førebuing av arbeid i arbeidsutvalet
- Informere om og drøfte arbeidet i relevante organ og delta i medverknadsarrangement

4.4 Medverknad

Regionale planar skal ha stor grad av medverknad frå eksterne og det bør opprettast samarbeids og samrådsorgan tilpassa den einskilde plan. For regionale planar etter plan- og bygningslova er medverknad regulert og skal fastsetjast i planprogram. Temaplanar vil ha varierende grad av ekstern medverknad og dette må fastsetjast i oppstartsak.

Planleggingsfasen(2) er den viktigaste medverknadsfasen. Medverknadsform må vurderast i kvart tilfelle og tilpassast målgruppa. Moderne digital teknologi i medverknadstiltak skal vera førsteval når det er tenleg.

Fylgjande medverknadsorgan skal vurderast i alt planarbeid:

Eksternt

- Kommunar og nabofylke er alltid relevant og kan vera representert gjennom KS eller regionråd
- Statlege organ kan vera representert gjennom fylkesmannen og/ eller relevante sektororgan
- Verksemder – større verksemder med særleg relevans for plantema
- Organisasjonar – større representative organisasjonar med relevans for plantema

Rådsorgan oppretta av eller støtta av fylkeskommunen skal alltid medverka:

- Ungdommens fylkesutval
- Det felles innvandrarrådet i Hordaland/kontaktutvalet
- Eldrerådet
- Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne

4.5 Innhald i planar

Planar skal utformast innanfor ein felles mal med obligatoriske tema, men tilpassast den einskilde plan sitt behov.

Ved oppstart og i planprogram skal det gjerast greie for planheimel, planforankring og planpremissar. Plantype, namn og planperiode skal fastsetjast og plantema med utgreiingsbehov omtalast. Det må også gjerast greie for framdrift, organisering og medverknad, samt finansieringskjelder for gjennomføring av handlingsprogram.

I planforslaget skal det gjerast greie for heimele og prosess. Alle planar skal ha tydelege mål og realistiske handlingsprogram. I vedtaket skal det gjerast greie for dei økonomiske konsekvensane av planen og korleis planen skal fylgjast opp.

4.6 Iverksetjing av planar i fylkeskommunen

Det er trong for å styrke iverksetjingsfasen av planar. I denne omgang er det særleg iverksetjing i fylkeskommunen som har fokus. I styringssystemet med retningslinjer for regional planlegging ligg det ei rekkje tiltak som vil styrke iverksetjing. Standardisering og kvalitetssikring av prosess og innhald vil verke styrkande på gjennomføring og frigjera ressursar til dette. I denne saka er det foreslått nokre oppgåver retta mot politiske organ som blir særleg viktig for å auka merksemd på gjennomføring av planar:

- Klart ansvar for oppfølging av planstrategi og planar i definerte politiske utval fastsett i planstrategien
- System for rapportering av framdrift og gjennomføring årleg til politiske utval vedtatt i denne saka
- System for fireårleg revisjon av handlingsprogram lagt fram for fylkesutvalet vedtatt i denne saka

I tillegg til desse tiltaka vil dei interne prosessane i fylkeskommunen vera avgjerande for om planane blir fylgt opp og synleggjort for politiske organ

Dette gjeld innarbeiding i

- Strategiar og arbeidsplanar i administrasjonen
- Budsjett og økonomiplan
- Rapporteringssystem og årsmelding

Fylkesrådmannen vil som del av arbeidet med styringssystemet nærare definera korleis dette skal gjerast. Målet er å sikre rutinar for gjennomføring av vedtekne planar gjennom integrering i det administrative styringssystemet.

4.7 Iverksetjing av planar eksternt

Like viktig som iverksetjing internt i fylkeskommunen er eksternt iverksetjing. Det gjeld kommunar så vel som statlege organ. Nærare vurdering av dette vil koma etter at regional planstrategi er vedtatt.

5. Oppsummering

Høyringa av forslag til regional planstrategi 2016-2020 Utviklingsplan for Hordaland viser brei oppslutning om langsiktige mål og strategiar. Prosessen fram til høyringsforslag og framstillinga av strategien får gode tilbakemeldingar. Fylkeskommunens rolle som leiande for samfunnsutvikling får tilslutning.

Fleire høyringsorgan har innspel til utviklingsretning og nokre av desse vil medføra endringar i strategien. Det er også fremja forslag om nye planar, men fylkesrådmannen vil ikkje tilrå desse tatt inn no. Fylkesutvalet sitt forslag om å revidera regional plan for små vasskraftanlegg blir tatt inn av omsyn til koordinert framdrift med ny regional plan for areal, natur- og kulturminneressursar. Forholdet til ny Vestlandsregion og framdrift av planarbeid blir løyst gjennom mogeleg revisjon av framdriftsplan for planstrategien i fylkesutvalet etter at det er fatta bindande vedtak.

Fylkesrådmannen viser til regionreforma og regjeringa sin auka vekt på regional planlegging. Fylkesrådmannen ser trong for å styrke arbeidet med regional planlegging og har starta eit arbeid med overordna styringssystem for planarbeidet. Fylkesrådmannen legg nokre premisser for dette arbeidet fram for fylkestinget som del av arbeidet med regional planstrategi. Fylkesrådmannen ber om tydeleggjing av

politiske roller, plantypar, forventingar til planprosess og medverknad samt innhald i planar.
Fylkesrådmannen legg opp til nye rutinar for å fylgja iverksetjing av planar tettare i politiske utval.

Fylkesrådmannen vil utdjupa retningsliner og iverksetjingsrutinar etter at strategien er vedtatt.